

О.Л. Тупиця

СОЦІАЛЬНЕ ПАРТНЕРСТВО І ЛЕГАЛЬНИЙ ЛОБІЗМ ЯК ЧИННИКИ ПОЛІТИЧНИХ ТРАНСФОРМАЦІЙ

Розглядається взаємодія соціального партнерства в Україні і політичних наслідків лобізму в їх сучасному значенні. Вивчаються інституційні форми впливу соціального партнерства на демократичні реформи. Визначаються оптимальні засади легальної лобістської діяльності в умовах соціально-економічних трансформацій. Розглянуто консолідацію транзитивного суспільства на основі зростання впливу соціально-партнерського порядку денного. Визначено значення групового інтересу для розбудови практик громадсько-політичної діяльності. Метою статті є встановлення соціально-партнерських і лобістських детермінант у політичних трансформаціях в Україні й світі. З'ясовано специфіку розподілу відповідальності соціальних партнерів за стан розвитку сучасного суспільства. Встановлено інституційні засади впливу легального лобізму на темпи політичних реформ. Охарактеризовано закономірності зацікавленості соціальних партнерів у відстоюванні групових інтересів.

Ключові слова: соціальне партнерство, легальний лобізм, політичні трансформації, соціально-трудові відносини, соціальна співпраця.

Соціальне партнерство в сучасному світі виступає одним з провідних об'єктів політико-правового регулювання. Основи соціальної взаємодії, закладені в середині ХХ століття, переживають період інтенсивного реформування і переосмислення. Держава, роботодавці і об'єднання найманих працівників за період після Другої світової війни пройшли шлях значних трансформацій. Держава у глобалізованому світі уже не є єдиним суб'єктом законодавства і управління об'єднання найманих працівників, які характеризувалися масовістю і мали форму профспілкових організацій і поступово перетворюються на альтернативні форми. Працівники і роботодавці також проходять процес дифузійної зміни, коли національні підприємці взаємодіють з партнерами за кордоном, гнучко змінюють бізнес, співпрацюють з транснаціональними корпораціями, тощо. За цих умов, застарілість норм соціального партнерства викликає різноспрямовані імпульси, метою яких є зміна середовища реалізації інтересів та пріоритетів в межах системи соціального партнерства. Головним результатом всеохоплюючих та різноспрямованих змін початку ХХІ століття є зменшення пріоритетності у взаєминах роботодавців і найманих працівників.

Аналіз публікацій. Політичні аспекти впливу соціального партнерства на специфіку політичних трансформацій вивчали такі вітчизняні вчені, як О. Корнієвський [2], О. Одінцева [4], Ю. Шайгородський [3], Є. Тихомирова [8], В. Цвих [11]. Ними розглядалися такі важливі питання, як роль професійних спілок в умовах соціальних трансформацій, шляхи утвердження суспільної злагоди в Україні, цивілізований лобізм як форма боротьби з корупцією, міжнародні аспекти лобізму, особливості парадигми відносин профспілок і громадянського суспільства. Однак, проблема соціально-партнерської взаємодії у контексті лобістської діяльності потребує вивчення як чинник демократизації перехідного суспільства.

Метою статті є встановлення соціально-партнерських і лобістських детермінант у політичних трансформаціях в Україні й світі.

В умовах фрагментації представництва профспілок, послаблення ролі держави через планетарні тенденції монетаризму й неолібералізму, взаємодія сторін в межах

соціального діалогу все частіше набуває характеру суперництва та конкуренції, ніж співпраці. Це знаходить вираз у політико-правовому регулюванні соціального партнерства. Як стверджують сучасні вчені, «політико-правове регулювання соціального партнерства є системою стратегічних і тактичних дій у межах діяльності з розробки й впровадження політик, спрямованих на стимулювання співпраці між роботодавцями, найманими працівниками і державою, а також на корекцію вже існуючих соціально-трудова відносин відповідно до нових стандартів соціального розвитку, рівня політичного впливу соціальних партнерів, динаміки розширення соціально-захисних функцій держави» [5, с. 4]

Особливості просування інтересів та корекції соціального трудового законодавства спричиняється, великою мірою, тенденцією соціальних партнерів будь-що забезпечити свої позиції у мінливому світі. Водночас попри інноваційність економіки, значний вплив інформатизації, оптимізації виробничих процесів та інфраструктури, виникає потреба у мережній, горизонтальній взаємодії, яка передбачає співпрацю між соціальними партнерами не на рівні їх об'єднань центрального рівня, а на рівні регіональних і локальних суб'єктів представництва соціально-трудова інтересів. Ця співпраця в сучасному ЄС виходить за межі національних кордонів. вказане різноманіття соціально-партнерських практик вимагає законодавчого регулювання, спрямованого на уніфікацію підходів до розподілу цінностей в ході виробництва і врахування інтересів держави за умови легкої трансакції капіталів. Ситуацію ускладнює політика децентралізації, субсидіарності, властива, як сучасному ЄС, так і іншим сучасним індустріально-технологічним лідерам світу, Японії, США, тощо. Політико-правове регулювання соціального партнерства стає ареною різноспрямованих взаємодій з непередбачуваним нормативним результатом у вигляді законотворчості і нормо творення. Система пактів соціального партнерства, яка складає основу соціально-партнерських взаємин у Західній Європі на сучасному етапі перебуває перед низкою викликів і випробувань, що потребує балансування з метою збереження соціальної стабільності. Як вважає політолог Г. Рибалка, зміст регулятивного впливу соціально-політичних пактів на відносини соціального партнерства, який полягає у забезпеченні параметрів соціальної стабільності на тривалий період з урахуванням пріоритетів та програм економічного зростання та відповідно до балансу інтересів між провідними політичними силами» [5, с. 4]

В умовах трансформаційних суспільств, зміна парадигм соціального партнерства і способів їх політико-правового регулювання не може не відзначатися окремими прорахунками та недосконалістю нормативної бази, яка відкриває можливості для зловживань. Політична корумпованість в питаннях соціальних стандартів на рівні країн Центральної та Східної Європи, особливо у наймолодших країнах-членах ЄС відзначається лише зовнішнім визнанням соціальних стандартів та скоординованими діями державних і підприємницьких лобістів. Щодо штучного зупинення соціальних стандартів, зростання соціальних стандартів, властивих більш заможним країнам ЄС. Сказане спричиняє нове коло боротьби соціальних партнерів за удосконалення і гармонізацію соціально-трудова відносин, що призводить до далекосяжних політичних наслідків.

Зв'язок між рівнем розвитку соціального партнерства і особливостями реформування політичних систем, отримує прояв у домінуючій моделі соціального партнерства, яка, не зважаючи на масштабні глобалізаційні процеси, обирається на національному рівні (відповідно до цього необхідно розглядати й моделі лобіювання інтересів, як вважає О. Длугопольський [1]). Саме в цьому контексті, має очевидний і рельєфний прояв лобістська діяльність суб'єктів соціального партнерства, оскільки в кожній з трансформаційних держав як у Європі, так і за її межами існує різний баланс

між активністю роботодавців, профспілок та менеджерською роллю держави. Тяжіння до трипартиської та біпартистської моделей з боку політичних еліт і груп інтересів в тих, чи інших держав, зумовлено можливостями тієї, чи іншої моделі вирішувати конкретні завдання і інтереси підприємців, які виступають роботодавцями. Звідси, зрозумілим є їх прагнення спричинити тиск на політичні інститути, уряди, парламенти, партії, громадські організації з метою забезпечення своїх інтересів. Саме ці питання формують середовище не контрольованого та нелегального лобізму, умовою якого є здатність політичних діячів тієї, чи іншої країни до корупційних практик.

Проблема емпіричних проявів нелегального лобізму пов'язана з пошуком причин і наслідків взаємодії політичної системи та її зовнішнього середовища. Нелегальні політичні дії внаслідок прямого, або опосередкованого лобіювання можуть спричинити далекосяжні наслідки у вигляді широкомасштабної дестабілізації у суспільстві, що порушує питання про функції політико-правового регулювання соціального партнерства. Згідно з сучасними уявленнями, функції політико-правового регулювання соціального партнерства, якими є: «сприяння встановленню соціально-політичної стабільності в умовах демократичних трансформацій та фінансово-економічних криз, перерозподіл національного багатства та доходів відповідно до рівня життя основних верств населення, адаптація соціально-трудова відносин до тенденцій та норм міжнародного правового регулювання, модернізація національного трудового законодавства та процесу прийняття політичних рішень до технологічних новацій та змін у структурі виробництва» [5, с. 4].

Особливості політичного регулювання соціально-трудова відносин формуються на основі рівнів і етапів співпраці між соціальними партнерами. Водночас, у сучасних державах конфліктність у сучасних соціально-трудова відносинах може проявлятися не лише на центральному, але і на периферійному рівні. Тому суб'єктами лобіювання у сфері політико-правового регулювання соціального партнерства можуть бути не лише консолідовані суб'єкти соціального партнерства, але і регіональні і локальні підрозділи. Непоодинокими є випадки, коли єдиний раніше профспілковий рух, подрібнюється, виникають альтернативні профспілкові організації. Зростає активність локальних бізнес угруповань з метою пом'якшення вимог і соціальних стандартів на локальному і місцевому рівнях. Зазначені дії вкладаються у певний алгоритм, розкритий вітчизняними науковцями. До його складу входить партійно-групова детермінація соціального партнерства у сучасних демократичних державах, яка представлена в вигляді механізму трансляції соціально-економічних інтересів та вимог, що охоплює такі основні рівні: агрегування соціального або економічного інтересу; формування ідеологічної платформи інтересу; утворення коаліцій співпраці; узгодження партійних, групових і партнерських вимог; реалізація інтересів на законодавчому рівні тощо [5, с. 4].

Структура взаємодій в межах сучасного соціального партнерства дедалі частіше виходить на політичний рівень через те, що законодавчі рішення, ухвалені в період створення системи соціального партнерства, не відповідають поточним реаліям. Водночас подолати рамки застарілих обмежень можна лише через пошук консенсусу або через нестандартні практики просування своїх інтересів. До таких практик належать парламентський законодавчий лобізм, а також громадянське відстоювання інтересів (або *civic advocacy*). В цих практиках активну участь беруть як профспілки, так і роботодавці. Вони, з одного боку, формулюють законопроекти і домагаються їх просування, а з іншого боку, намагаються впливати на процес з боку підконтрольних, або союзних громадських організацій. Саме тому, сучасних політичних системах потребують максимізації використання потенціалу, легального лобізму для того, щоб прискорити просування пропозицій у спосіб, який не збігається зі звичними

формальними процедурами. Це може значно полегшити вибір політичних альтернатив у спірних ситуаціях.

Простір лобістської діяльності суб'єктів соціального партнерства надзвичайно широкий як з точки зору предмету лобіювання соціально-трудова права та стандартів, які впливають на діяльність соціальних партнерів, так і з точки зору масштабу не прямих дій і впливу на політичний процес. Можливість адекватного впливу на законотворчі процеси на сучасному етапі забезпечуються високою соціальною значущістю змін у трудовому законодавстві та потребами його модернізації з урахуванням нових форм зайнятості і організації трудової діяльності. Враховуючи це, політичні сили нерідко стають партнерами тих суб'єктів, які беруть участь у соціальному партнерстві. Непублічний характер угод про співпрацю може містити приховані аспекти, які, в свою чергу, можуть створювати середовище для політичної корупції.

Перетворення учасників соціального партнерства на активних лобістів позначаються на їх взаємодіях і спробах набути пріоритетного значення і більшої ваги у рутинних процедурах. Оскільки формально юридичні настанови процесу соціально-партнерської взаємодії не залишають іншого вибору як слідування нормам укладених угод, то в політичній сфері засобами лобізму здійснюється перегляд змісту укладених документів. Тому об'єднання роботодавців нерідко виступають засновниками партійних осередків, активно включаються у політичну боротьбу і стають належними до політичної влади. На цій основі нерідко реалізується принцип співпраці двох партнерів проти одного, коли держава і роботодавці як соціальні партнери об'єднуються в межах єдиного блоку. На думку сучасних вчених, лобістські практики стають основою подібних не публічних взаємодій. «Лобізм жорстко пов'язаний з політичною владою. Можна навіть вивести таку закономірність: лобізму більше, як правило, там, де сконцентрована реальна влада. Тобто лобізм — свого роду ознака влади. І навпаки, він не виявлятиметься там, де влада відсутня або де вона виступає лише як номінальна сила. Органи влади і посадові особи виступають об'єктами дії лобістів» [6].

Базовими умовами конкуренції у політичній сфері, є, як відомо, ступінь реалізації політичних інтересів, який залежить від явних і врахованих вимог з боку політичних суб'єктів до політичної системи і її середовища. Лобізм є найпростішим шляхом досягнення політичної мети в умовах, коли політичні суб'єкти не мають достатньої формальної влади для прийняття своїх рішень. Крім того, лобізм в умовах політичного плюралізму і процедурної демократії є шляхом соціального і громадського представництва. Фактично, лобізм є альтернативою електоральним процедурам, наскільки дозволяє ухвалювати рішення за межами всенародного волевиявлення. Зазначена ситуація містить значний потенціал для масштабних корупційних дій. Як вважає М. Росенко, «лобістська діяльність завжди ведеться в чітких-небудь інтересах (класів, шарів, регіонів, партій, громадських організацій, націй, конфесій та інше)... Лобісти виконують функцію посередництва між впливовими зацікавленими групами, фінансовими корпораціями, комерційними організаціями, політичними партіями, суспільними об'єднаннями (блоками), громадянами і державними структурами (законодавчими і виконавчими органами влади)» [6].

Специфіка лобізму у розвинених країнах Заходу полягає у широкому доступі соціальних груп, індивідів та організацій до легальних механізмів просування своїх питань. Ця активність охоплює питання розв'язання, контакти з окремими парламентарями, законодавчими зібраннями регіонів, установами виконавчої влади. Вона є регламентованою лише в рамках черговості та рівномірного представництва. Лобіювання у більшості випадків, не зводиться до ухвалення функціонування певних

підприємств, чи кампаній. Неурядові організації забезпечують діяльністю відстоювання інтересів громадських спільнот від етнічних і культурних товариств до не великих місцевих громад. За таких умов, лобізм виступає інструментом створення середовища інтересів, з якими працюють безпосередньо політичні діячі та органи влади. Механізми соціального партнерства, за таких умов, отримують потужну інфраструктуру, яка дозволяє розглядати і вирішувати проблеми у комплексі, а також зосередитися, власне, на соціально-трудовах взаєминах, не витрачаючи час на проблеми громадського і політичного представництва. Як вважають сучасні вітчизняні вчені Лобізм допускає можливість відстоювання інтересів не лише організацій і об'єднань, але і окремих осіб. Адже у певних громадян і їх колективів можуть бути як загальні, так і суто індивідуальні інтереси. І ті, та інші поважно навчитися законно відстоювати.

Розбудова громадянського суспільства, як процес, який забезпечує, з одного боку всезагальне і політичне представництво, з іншого, реалізує права і свободи громадян, створює особливі умови для лобіювання інтересів. Конкуренція у відстоюванні різних питань громадськими групами виступає передумовою, порівняно, чесного та неупередженого ухвалення публічних владних рішень. Непрозорість у діяльності органів влади стає очевидною через прискіпливу увагу до її дій, функціонування вільної преси та незаангажованої системи судочинства. Разом з тим, легальний лобізм є ознакою сталого ліберального суспільства, в якому всі, від окремого громадянина до найвищих посадових осіб перебувають у рівних умовах реалізації прав і свобод, пасивного виборчого права. Саме тому ініціювання виборчого права з боку окремих громадських груп і, навіть, індивідів, позбавлена характеру порушення інтересів інших груп і громадян. Сучасна Україна, як перехідна держава, потребує розробки законодавства і політичних нормативів співпраці в межах лобістської діяльності. Згідно з М. Росенко, «лобізм як повноцінний інститут з'являється тоді, коли вже існують дві необхідні умови: 1) велике різноманіття інтересів в суспільстві, що виникає унаслідок його соціальної диференціації, розшарування, «спеціалізації»; 2) розширюється доступ до влади на основі політичного плюралізму, що характерний перш за все для демократичних режимів. У зв'язку з тим що влада об'єктивно не в змозі задовольнити одночасно і якнайповніше всі інтереси відразу, виникає проблема черговості, пріоритету здійснення тих або інших інтересів. Звідси закономірне прагнення різних груп і шарів суспільства впливати на поведінку держави з метою переорієнтації політики в свою користь, стимулювати його, ухвалювати вигідні для себе управлінські рішення» [6].

Неможливість повної реалізації прав і свобод громадян на сучасному етапі означають конкуренцію за ресурси, задоволення цих інтересів в часовому і матеріальному вимірах. Здатність політичної системи задовольнити якомога ширшу палітру суспільних інтересів і визначає рівень її стабільного розвитку. Водночас, радикалізація суспільних настроїв в умовах кризи, породжує вимоги до негайного задоволення потреб, що дестабілізує політичну систему, змушує представників влади шукати не правові засоби укріплення свого становища. Соціальні партнери, завдають значного тиску від економічних гравців, які вимагають негайного і повного забезпечення їх інтересів. Це означає необхідність розбудови системи соціального партнерства, яка зможе попередити втручання зовнішніх сил.

Осягнення негативних рис лобізму, формує упереджене ставлення до нього з боку громадських діячів і політичних експертів. В сучасній Україні жодна з політичних сил не в змозі виступити, як ініціатор просування законодавства щодо легального лобізму, оскільки це буде не однозначно сприйняте у суспільстві. Отже, легалізація лобізму потребує широкої просвітницької комунікаційної кампанії, яка має бути спрямована на подолання явищ політичної корупції. В жодному розумінні не правова вигода, в

наслідок, політичних дій, в більшості випадків, базується на практиках нелегального злочинного лобізму, що означає значний рівень протидії. Однак, формування нових демократичних умов у країні стримує появу відповідних інституцій і практик, змушує політичні сили шукати компромісів і унеможливорює формування консолідованої позиції щодо лобістських практик. Водночас, не обмежений і не врегульований лобізм становить загрозу для подальших реформ в державі і євроінтеграційних перетворень. На думку сучасних фахівців, лобізм може служити чинником розвитку і захисту відомчиства, містечковості, націоналізму, підсилювати крайні форми задоволення спеціальних інтересів. «Лобізм містить в собі чималу небезпеку «розмивання» народовладних засад суспільства, перетворення демократичних інститутів в потужний інструмент окремих владних груп...Лобістські заходи виступають в певних умовах і у формі прояву соціальної несправедливості. Як показує соціальна практика деяких західних держав, результативність лобізму великого бізнесу незрівнянно вище (у вигляді головним чином фінансово-матеріальних можливостей), ніж у інших груп і структур. Подібна ситуація, що повторюється постійно, здатна дестабілізувати обстановку, дисбалансувати інтереси, сприяти зростанню соціальної напруженості» [6], (також О. Тодика [9]).

Позитивний зміст лобізму розкривається на тлі реформування сучасної системи соціального партнерства, яка визначає про активну комплексну позицію учасників трудових взаємодій, а також окремих дій щодо їх регулювання. Оперативна і результативна боротьба з проявами корумпованості у діях окремих соціальних партнерів та політичних інститутів, які співпрацюють з ними, або використовують їх ресурси у своїй діяльності,можлива лише на основі своєчасного інформування, широкого висвітлення подій і адекватної реакції уповноважених осіб. Оскільки корупційний злочин спотворює шляхи і можливості цивілізованого (наприклад, згідно з роботою О. Одінцової [4]) та нормованого вирішення необхідних питань і процесів, то його усунення має стати справою всіх зацікавлених осіб. Крім того, кінцевий результат у боротьбі з політико-корупційними проявами залежить від зростання критичної маси політичних суб'єктів, зацікавлених в усуненні цього питання. В сучасній Україні ці процеси лише у початковому стані. «Дозволяє розширити інформаційну і організаційну базу схвалюваних рішень і набагато переконливіше звернути увагу на визначення «кричущі» проблеми.

Професійна лобістська діяльність в сучасних країнах розвиненої демократії відзначається як необхідна умова представництва інтересів вирішення спірних питань. В цілому, групи інтересів, групи тиску й офіційні лобісти є механізмом регулювання суспільних інтересів і вимог, які потребують політичного вирішення (згідно з Ю. Сабанадзе [7]). За умов відсутності авторитарного контролю над соціумом демократія передбачає постійну ділову активність громадян щодо артикуляції і своїх інтересів. Тому задоволення потреб суспільства носить, скоріше, заявний, ніж гарантований характер. Як економічні гравці, так і соціальні групи потребують масштабного механізму лобіювання на всіх рівнях представницької і виконавчої влади, оскільки порядок денний парламентських асамблей є обмеженими процедурними питаннями і питаннями, які виносять політичні партії і окремі члени парламенту. Регламентація зустрічей парламентарів і лобістів є основою легальної лобістської діяльності і контролю над нею. Це саме стосується і кількості висунутих законопроектів та поданих проектів рішень. Найбільш розвиненим є законодавство США щодо лобізму. За даними українських фахівців, у США в 1946 р. ухвалили спеціальний закон про регулювання лобізму, в якому було встановлено вимогу про необхідну реєстрацію всіх професійних лобістів. У § 266 сказано, що дія цього закону розповсюджується на будь-яку особу, «яка безпосередньо або через своїх

представників, службовців або інших осіб збирає або отримує грошові кошти або інші цінності з метою використання головним чином для досягнення одного з нижченаведених завдань: а) ухвалення або відхилення Конгресом Сполучених Штатів якого-небудь законодавчого акту; б) дії прямо або побічно на ухвалення або відхилення Конгресом Сполучених Штатів якого-небудь законодавчого акту» [6].

Процедурна реалізація легальних лобістських стратегій має публічний характер з ініціативами щодо зміни законодавства можуть ознайомитися представники інших політичних сил у встановленому порядку. Все це забезпечує прозорість і публічність законотворчої діяльності, дозволяє уникнути умов для політичної корупції. Учасники соціально-партнерських відносин на сучасному етапі активно користуються механізмами офіційного лобізму з метою зменшення регіональних і локальних стандартів оплати праці, матеріального забезпечення виробництва, оподаткування, тощо. Роботодавці, профспілки і державні органи постійно відстежують лобістські ініціативи і реагують на них через засоби масової інформації або через систему судочинства. Отже, механізми цивілізованого лобізму створюють умови для гнучкості політико-правового регулювання соціального партнерства і його подальшого розвитку. В сучасній Україні цей механізм ще потребує свого формування і проект закону «Про легальний лобізм» не пройшов навіть, попередніх обговорень у парламенті. Окрім регулятивних норм щодо зустрічей членів парламенту з лобістами та кількості поданих ініціатив, в Україні має бути встановлено законом процедура покарання за ймовірну завдану шкоду. В результаті лобістської діяльності щодо якої не має повної і вичерпної інформації. Також, проблема лобізму потребує більш комплексного висвітлення у наукових працях. Формування цілеспрямованої політики держави у засобах масової інформації щодо висвітлення змісту та значення цієї проблеми у суспільстві, підготовки громадян до широкої і масштабної діяльності з відстоювання інтересів на всіх рівнях.

Список використаної літератури

1. Длугопольський О. Моделі лобіювання інтересів: світовий досвід та українська специфіка / О. Длугопольський // Журнал європейської економіки. - 2006. – Т. 5, № 1. - С. 30-57 ; Dluhopolskyi O. Modeli lobiiuvannia interesiv: svitovyi dosvid ta ukrainska spetsyfika / O. Dluhopolskyi // Zhurnal yevropeiskoi ekonomiky. - 2006. – Т. 5, № 1. - С. 30-57
2. Корнієвський О. Професійні спілки в умовах соціальних трансформацій / О. Корнієвський // Політичний менеджмент. – 2008. – № 6. – С. 105–113 ; Korniiievskiy O. Profesiini spilky v umovakh sotsialnykh transformatsii / O. Korniiievskiy // Politychnyi menedzhment. – 2008. – № 6. – С. 105–113.
3. На шляху до суспільної злагоди / упоряд. Ю. Шайгородський . – Київ : Укр. центр політ. менеджменту, 2001. – 143 с. ; Na shliakhu do suspilnoi zlahody / uporiad. Yu. Shaihorodskiy . – Kyiv : Ukr. tsentr polit. menedzhmentu, 2001. – 143 s.
4. Одінцова О. Цивілізований лобізм як форма боротьби з корупцією / О. Одінцова // Право України. - 2006. - № 6. - С. 110-114 ; Odintsova O. Tsyvilizovanyi lobizm yak forma borotby z koruptsiieiu / O. Odintsova // Pravo Ukrainy. - 2006. - № 6. - С. 110-114.
5. Рибалка Г. Г. Система політико-правового регулювання соціального партнерства: структура та функції в умовах сучасної демократії : автореф. дис. ... канд. політ. наук : спец. 23.00.02 / Ганна Геннадіївна Рибалка; Дніпропетр. нац. ун-т ім. Олеся Гончара. - Дніпропетровськ, 2012. - 18 с. ; Rybalka H. H. Systema polityko-pravovoho rehuliuвання sotsialnoho partnerstva: struktura ta funktsii v umovakh suchasnoi demokratii : avtoref. dys. ... kand. polit. nauk : spets. 23.00.02 / Hanna Hennadiivna Rybalka; Dnipropetr. nats. un-t ім. Olesia Honchara. - Dnipropetrovsk, 2012. - 18 s

6. Росенко М. І. Лобізм і його роль в діяльності сучасних парламентів. шляхи удосконалення регламентації діяльності лобістів в парламенті України [Електронний ресурс] / М. І. Росенко // Державне управління: удосконалення та розвиток. - 2010. - № 11. - Режим доступу : <http://www.dy.nayka.com.ua/?op=1&z=2146> ; Rosenko M. I. Lobizm i yoho rol v diialnosti suchasnykh parlamentiv. shliakhy udoskonalennia rehlamentatsii diialnosti lobistiv v parlamenti Ukrainy [Elektronnyi resurs] / M. I. Rosenko // Derzhavne upravlinnia: udoskonalennia ta rozvytok. - 2010. - № 11. - Rezhym dostupu : <http://www.dy.nayka.com.ua/?op=1&z=2146>

7. Сабанадзе Ю. В. Групи інтересів в умовах перехідного суспільства : моногр. / Ю. В. Сабанадзе. - Київ : Логос, 2009. - 208 с. ; Sabanadze Yu. V. Hrupy interesiv v umovakh perekhidnoho suspilstva : monohr. / Yu. V. Sabanadze. - Kyiv : Lohos, 2009. - 208 с.

8. Тихомирова Є. Лобізм як складова міжнародного PR / Є. Тихомирова // Політичний менеджмент. - 2005. - № 1. - С. 143-151 ; Tykhomyrova Ye. Lobizm yak skladova mizhnarodnoho PR / Ye. Tykhomyrova // Politychnyi menedzhment. - 2005. - № 1. - S. 143-151.

9. Тодика О. Ю. Народовладдя на трансформаційному етапі розвитку держави і суспільства : моногр. / О. Ю. Тодика. - Харків : Право, 2007. - 480 с. ; Todyka O. Yu. Narodovladdia na transformatsiinomu etapi rozvytku derzhavy i suspilstva : monohr. / O. Yu. Todyka. - Kharkiv : Pravo, 2007. - 480 с.

10. Урусова І. Н. Экономические интересы в системе отношений собственности / И. Н. Урусова // Экономический журнал. - 2008. - № 15. - С. 37-47 ; Urusova I. N. Ekonomicheskie interesy v sisteme otnosheniy sobstvennosti / I. N. Urusova // Ekonomicheskii zhurnal. - 2008. - № 15. - S. 37-47.

11. Цвих В. Ф. Профспілки і громадянське суспільство: особливості парадигми відносин : автореф. дис. ... докт. політ. наук : спец. 23.00.02 / Володимир Федорович Цвих; Київський національний університет імені Тараса Шевченка. - Київ, 2004. - 36 с. ; Tsvykh V. F. Profspilky i hromadianske suspilstvo: osoblyvosti paradyhmy vidnosyn : avtoref. dys. ... dokt. polit. nauk : spets. 23.00.02 / Volodymyr Fedorovych Tsvykh; Kyivskiy natsionalnyi universytet imeni Tarasa Shevchenka. - Kyiv, 2004. - 36 s.

12. Union Organization and Activity / ed. by J. Kelly, P. Willman. - London ; New York : Routledge, 2004 - 208 p.

Стаття надійшла до редакції 09.12.2017 р.

О. Tupitzya

SOCIAL PARTNERSHIP AND LEGAL LOBISM AS FACTORS OF POLITICAL TRANSFORMATIONS

The interaction of social partnership in Ukraine and the political consequences of lobbyism in their contemporary sense is considered. The institutional forms of social partnership influence on democratic reforms are studied. The optimal principles of legal lobbying activity in conditions of socio-economic transformations are determined. The consolidation of a transitive society is considered on the basis of the growing influence of the social and affiliate agenda. The importance of group interest for developing practices of public-political activity is determined. The purpose of the article is to establish social partner and lobbying determinants in political transformations in Ukraine and in the world. The specifics of the distribution of responsibility of social partners for the state of development of modern society have been determined. The institutional foundations of the influence of legal lobbyism on the pace of political reforms are established. Characterized the regularities of social partners' interest in advocacy of group interests.

Key words: social partnership, legal lobbyism, political transformations, social and labor relations, social cooperation.